

Statsrevisorbemærkning til Beretning 9/2008 om beslutningsgrundlaget for et eventuelt køb af nye kampfly

Beretning 9/2008 om beslutningsgrundlaget for et eventuelt køb af nye kampfly

Forsvarsministeriet og Forsvaret har i mere end 10 år forberedt beslutningsgrundlaget for Danmarks evt. køb af nye kampfly, der kan erstatte Danmarks nuværende kampfly, F-16. Forsvarets F-16 kampfly blev indkøbt i 1970'erne og skal efter Forsvarets nuværende planlægning være afløst ved udgangen af 2020. Regeringen forventes på baggrund af Forsvarskommissionens betænkning at fremlægge et beslutningsgrundlag i foråret 2009, så Folketinget i sammenhæng med forhandlingerne om et kommende forsvarsforlig kan beslutte, om Forsvaret skal købe nye kampfly, og hvilken leverandør Forsvaret i givet fald primært skal indlede kontraktforhandlinger med.

Statsrevisorerne har anmodet rigsrevisor om at gennemføre denne undersøgelse, fordi der i givet fald kan blive tale om Forsvarets til dato største enkeltinvestering – og fordi der de seneste år er en række eksempler på, at Forsvarets større indkøb af nyt materiel ikke har været tilfredsstillende forberedt og gennemført. Formålet med undersøgelsen er at bidrage til Folketingets beslutningsgrundlag via en revisionsmæssig gennemgang af det grundlag, hvorpå der senere skal tages stilling til et evt. køb af nye kampfly.

Ved at gennemføre undersøgelsen kommer Statsrevisorerne og Rigsrevisionen til at overskride grænserne for revisionens normale rolle, da man i nogen grad bliver en del af processen. Det udfordrer revisionens uafhængighed, men hensigten er at bidrage til, at Folketinget kan træffe beslutninger på et styrket grundlag. Det er imidlertid nødvendigt at gøre opmærksom på, at Rigsrevisionen kun har haft indblik i dele af beslutningsgrundlaget – jf. bilag 1 – og at der er udeladt oplysninger af hensyn til Forsvarets forhandlingsposition ved en evt. anskaffelse af kampfly.

Det er Statsrevisorernes vurdering, at Forsvaret arbejder målrettet og risikoorienteret med henblik på at skabe et beslutningsgrundlag, der er væsentligt bedre end ved tidligere større materielanskaffelser i Forsvaret. I den sene fase af forløbet har Forsvaret således sikret rammer for arbejdet med beslutningsgrundlaget, der er på højde med opgavens kompleksitet.

Statsrevisorerne skal gøre opmærksom på følgende forhold, som kan nyttiggøres i det videre arbejde med beslutningsgrundlaget og i de politiske forhandlinger:

Hvordan opgør Forsvaret det fremtidige behov for eventuelle nye kampfly?

- Forberedelsen af beslutningsgrundlaget har fundet sted uden en politisk afklaring af behovet for kampfly, hvorfor forsvarer har taget udgangspunkt i det opgaveniveau, som F-16 varetager i dag.
- Beslutningsgrundlaget vil blive tilpasset, når der er truffet politisk beslutning om de fremtidige opgaver for kampfly.
- Beslutningsgrundlaget vil indeholde en vurdering af de 3 kampfly, der kandiderer til at erstatte F-16, men kun en enkelt vurdering af, hvordan F-16 flyene kan levetidsforlænges i en kortere periode.

Hvordan evaluerer Forsvaret kampflykandidaterne?

- Forsvaret sammenligner et kandidatfelt, som løbende er blevet tilpasset, og som p.t. omfatter 3 kandidater
- Kampflykandidaterne sammenlignes på traditionelle militærfaglige og tekniske egenskaber og på projektrisiko og anskaffelses- og driftsomkostninger, ligesom der sammenlignes med erfaringerne fra de nuværende F-16 fly
- Flyproducenternes oplysninger om flyenes økonomi og operative forhold er ikke bindende, og sikkerheden i oplysningerne varierer mellem de 3 kandidater
- Forsvaret har først i 2007 foretaget den nødvendige adskillelse mellem Joint Strike Fighter-projektet og kampflyevalueringen
- Forsvaret har ikke på forhånd fastlagt, hvilke egenskaber ved flyene man vil lægge afgørende vægt på, hvilket kan medføre manglende gennemsigtighed i evalueringen af kandidaterne.

Hvordan beregner Forsvaret, hvad nye kampfly koster?

- Forsvaret vil beregne, hvad det vil koste at anskaffe og bruge nye kampfly over en 30-årig periode
- Forsvaret arbejder målrettet med analysen af de 3 kandidatflys levetidsomkostninger - ca. 1/3 til anskaffelse og 2/3 til drift - og søger at afdække risiko- og usikkerhedsmomenter
- Det er en væsentlig styrke ved processen, at det økonomiske beslutningsgrundlag behandles i en tværministeriel arbejdsgruppe, og at der anvendes eksternt kvalitetssikring af det samlede beslutningsgrundlag
- Anskaffelse af Gripen eller Super Hornet eller levetidsforlængelse af F-16 sker inden for de gældende danske regler om industrisamarbejde, mens Joint Strike Fighter-programmet er undtaget fra det almindelige regelsæt
- Erhvervs- og Byggestyrelsen har peget på usikkerheder ved industrisamarbejdet, som bør afklares.